

Als de buurman ziek is. En de psycholoog ook

Stef Joos*

Op vraag van een psychiatrisch ziekenhuis buiten de eigen regio bezoek ik een man van zeventig die alleen woont in een net appartement in een kleine gemeente. Vanuit het ziekenhuis waren ze bezorgd. Ze rekenen erop dat ons psychiatrisch mobiel team de begeleiding opneemt omdat mijnheer keer op keer gedwongen moet worden opgenomen. Dat gebeurt nadat hij zich lange periodes afsluit van de wereld, voor niemand opendoet en niet meer buiten komt. Keer op keer blijkt hij vermagerd, ongewassen en verzwakt. In de aanvraag wordt duidelijk gesteld dat het een man betreft met een psychotische stoornis die niet therapietrouw is. Om de kans op slagen van de 'overdracht naar onze zorg' te vergroten, beslist het ziekenhuis dat iemand van hen bij het kennismakingsgesprek aanwezig is.

Als we aanbellen laat een verzorgde, kwieke zeventiger ons binnen. Het appartement is kraaknet. Vrolijk tsjilpen wat kanaries in een kooi die dicht bij het raam geplaatst is. In een hoek van de woonkamer ligt speelgoed voor kleine kinderen: duplo-blokken, een tractor, houten puzzels. Eens gezeten ontvouwt zich aarzelend een gesprek. Ik vertel mijnheer dat we op vraag van zijn dokter komen kennismaken in de hoop dat zorg aan huis hem kan helpen zich staande te houden zonder opnieuw opgenomen te moeten worden. Hij lacht schamper.

'Die dokter kent mij niet,' zegt hij. 'Ze heeft in het hele jaar dat ik opgenomen was misschien drie keer met mij gesproken en zei dan telkens dat ik ziek ben

-
- Als klinisch psycholoog verbonden aan de sector psychosezorg in PC Bethanië en als therapeut werkzaam in de groepspraktijk Reliëf vzw te Sint-Lenaarts.
E-mail: stef.joos@emmaus.be

en medicatie nodig heb. Eén keer heb ik haar gezegd dat ze zich vergiste en dat het eigenlijk mijn buurman is die hulp nodig heeft. Toen zei ze dat de meeste mensen die opgenomen zijn, zeggen dat het een vergissing is.’ ‘Blijkbaar,’ zegt hij gelaten, ‘verleidt dat die dokter niet zich af te vragen of zij zichzelf misschien vergist ...’

Ik zeg: ‘Amai, dat is lastig. En eigenlijk had je buurman dus zorg nodig?’ De man antwoordt gedreven. Er volgt een moeilijk te volgen verhaal over hoe zo-wat heel de buurt hem in de gaten houdt en bestookt. ‘Dat heeft,’ zegt mijn-heer, ‘te maken met het feit dat in zijn buurt heel veel mensen psychiatrisch gestoord zijn en eigenlijk hulp nodig hebben en die niet krijgen.’ Juist daarom zijn ze jaloers en gebeten op hem omdat hij dan weer hulp krijgt terwijl dat niet eens nodig is. Ik herhaal dat dat erg moeilijk moet zijn zo bestookt worden. En vraag dan bezorgd hoe het nu met die buurman gaat. De man stelt me gerust. Het gaat beter met zijn buurman. Hij is zelfs vriendelijk, plots. Hoe dat komt, weet hij nog niet precies, maar het is wel fijn zo.

Ik probeer iets te zeggen over onze zorg: dat we misschien door bij hem langs te gaan iets kunnen betekenen voor hem, vooral op het moment dat zijn buurman opnieuw slechter wordt. Hij kijkt wat argwanend en onderzoekend naar mij. Toch mompelt hij iets dat als instemmend begrepen kan worden.

Vervolgens vraag ik hoe hij de verplichting beleeft om elke drie weken in dat ziekenhuis een inspuiting te halen. Hij zegt, opnieuw gelaten en enigszins berustend, dat hij dat al wel geleerd heeft. Als er over iets *niet* gediscussieerd mag worden is het over die verdomde spuit. ‘Zo gaat dat in de psychiatrie,’ zegt hij, ‘je speelt het spel mee of je mag nooit naar huis.’ Hij begint gepassioneerd te pleiten voor een andere oplossing. Hij kan die spuit ook halen bij de huisarts. Dat is voor iedereen makkelijker: het ziekenhuis is ver weg, en dan moet hij zijn kinderen – die het al erg druk hebben – weer vragen hem te brengen.

Ik zeg dat we, wanneer de begeleiding opgestart wordt, dit wel met zijn psychiater kunnen bespreken. Hij lijkt zich gehoord te voelen. Misschien is de hoop wakker gemaakt dat hij niet meer naar *dat* ziekenhuis en *die* psychiater moet reizen.

De begeleidster van het ziekenhuis neemt niet echt deel aan het gesprek. Ik merk wel dat ze wat ongemakkelijk toehoort en dat ze soms haast verbijsterd lijkt bij de wending die het gesprek neemt. Weer op mijn bureau krijg ik haar aan de lijn. Ze vraagt zich af of ik wel doorheb dat mijnheer ziek is en dat wat hij vertelt psychotische interpretaties zijn.

Ik glimlach en besef opnieuw dat zorgzaam luisteren en proberen aan te sluiten op wat iemand beleeft, mensen soms de indruk geeft dat ik zelf ziek ben. Ik bedank haar voor haar bezorgdheid en verzeker haar dat we er voor mijnheer zullen zijn.

